МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

ОПЕРАТИВЕН ПЛАН

(2013)

за имплементација на Националната стратегија за еднаквост и недискриминација по основ на
етничка припадност, возраст, ментална и телесна попреченост и пол
за 2012 - 2015 година

СКОПЈЕ, 2012

СОДРЖИНА

СОДРЖИНА 2

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ 3

ВОВЕД 4

ОПЕРАТИВЕН АКЦИСКИ ПЛАН.. 5

А. ПО ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ 10

Б. ПО ВОЗРАСТ 17

В. МЕНТАЛНА И ТЕЛЕСНА ПОПРЕЧЕНОСТ 20

АНЕКС..30

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

АП – Агенција за патишта
БРО - Биро за развој на образованието
ДГИ – Државен градежен инспекторат
ДПРИ – Државен просвентен инспекторат
ГО - Граѓански организации
ЕЛС – Единици на локална самоуправа
ЗЕЛС – Заедница на единиците на локалната самоуправа
ЗСЗД - Закон за спречување и заштита од дискриминација
ЗЕМЖМ - Закон за еднакви можности на жените и мажите
ЗСД - Завод за социјални дејности
ЗСЗД – Закон за спречување и заштита од дискриминација
ЗРО - Закон за работни односи
ЗВИЛ - Закон за вработување на инвалидни лица
ЗО - Закон за образование
ЗКП - Закон за кривично право
ЈСП – Јавно сообраќајно претпријатие
КПД-Конвенција за правата на децата
КЗД – Комисија за заштита од дискриминација
ЛАП – Локален акционен план
ЛКЕМ – Локални комисии за еднакви можности
МТСП - Министерство за труд и социјална политика
МЕ - Министерство за економија
МЗ - Министерство за здравство
МО – Министерство за образование
МоТВ – Министерство за транспорт и врски
МИОиАД - Министертсво за информатичко општетсво и администрација
МВР – Министертсво за внатрешни работи
МЖ – Македонски железници
НП – Народен правобранител
ОЛХ – Организации на лица со хендикеп
ПИОМ – Пензиско и инвалидско осогурување
РМ - Република Македонија
ФЗО – Фонд за здравствено осигурување
ЦСР – Центар за социјални работи

ВОВЕД

Оперативниот акциски план е документ на Владата на Република Македонија, кој ги дефинира целите, мерките, активностите, носителите и индикаторите. за имплементација на Националната стратегија за еднаквост и недискриминација по основа на пол, возраст, етничка припадност, ментална и телесна попреченост. Националната стратегија е документ усвоен од Владата на Република Македонија во 2012 година за периодот 2012-1015 година, додека Акцискиот план содржи мерки и активности за 2012-2013 година, со прогнози за мерки и активности и за 2014-2015.

Основна цел на овој документ, е да обезбеди оперативен и континуиран развој во реализацијата на правото на еднаквост и создавањето на еднаквите можности по прашањето на дискриминацијата врз различните основи дефинирани со стратегијата: етничка припадност, возраст, менталана и телесна попреченост и пол.

Документот ги операционализира општите стратешки цели дефинирани со стратегијата како и посебните цели по однос на посебните основи.

Полот е инкорпориран како хоризонтално прашање во трите основи (возраст, етничка припадност и ментална и телесна поопреченост) поради двојната и повеќекратната дискриминација на полот во спрега со другите основи. Во изработката на овој оперативен акциски план се опфатени целите и активностите кои Владата на Република Македонија планира да ги спроведе во наведениот период, преку надлежните институции во соработка со другите општествени актери. Планот беше изработен преку тематски работни групи поддржани од ОБСЕ и МТСП..

ОПЕРАТИВЕН АКЦИСКИ ПЛАН

за имплементација на Националната стратегија за еднакви можности и недискриминација по основ на етничка припадност, возраст, ментална и телесна попреченост и пол за 2012 - 2015 година

1. ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ 2012 – 2015

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1.		**Унапредување на правната рамка за еднакви можности и недискриминација**				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
1.1	Усогласување на законодавната рамка со ЗСЗД	Анализа за усогласеноста на правната рамка во Република Македонија за недискриминација по сите четири основи	Комисија за заштита од дискриминација, Надлежни министерства;	јуни- декември 2013	Спроведена анализа	нема
		Усогласување на домашното законодавство со ЗСЗД со правото на ЕУ и другите меѓународни правни стандарди;	Собрание на РМ, Комисија за заштита од дискриминација, СЕП,	Крај на 2013	Усогласена законска регулатива	нема
		Усогласување на одредбите од Кривичниот законик на РМ со меѓународните норми и стандарди за заштита од дискриминација	Министерство за правда	Декември 2013	Број на усогласени одредби	Нема
		Усогласување на правната рамка во РМ со Законот за еднакви можности на жените и мажите	МТСП	Јануари – Декември 2013	Усогласени закони	Нема
		Континуирано следење на	МТСП, МП,	Во	Иницирани промени на	Нема

		законодавството од аспект на меѓународните стандарди, особено ЕУ Директивите и практиката на ЕСП;	СЕП; соодветни министерства	континуитет	законодавствата за усогласување со ЕУ регулативата	
		Споредбена анализа на ЗСЗД и Законот за надворешни работи	МНР	Декември 2013	Утврден точен број законски одредби и евентуално подзаконски акти што треба да се менуваат	Нема
1.2	Унапредување на одредбите од материјалното право, а во врска со недискриминацијата					
		Согледување на застапеноста на жените (по ментална и телесна попреченост, возраст и по етничка застапеност)во МНР	МНР	Декември 2012	Зголемување на застапеноста на жената во министерството	Нема
		Искористување правни лекови во однос на половата еднаквост	МНР Координатор за ЕМ	Декември 2012	Број на случаи на поплака, жалба или друг вид петиција по основ пол	Нема
		Формирање датотека по родова и другите основи за сите категории вработени	МНР	Јуни–Декември 2013	Утврдени категоријални коефициенти и проценти	Нема

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2.		**Зајакнување на капацитетите на институционалните механизми за спречување и заштита од дискриминација и промовирање на еднаквите можности**				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
2.1	**Унапредување на меѓу-институционалната соработка со потпишување на**	Формирање на Национално координативно тело за имплементација на КПЛХ	МТСП	Октомври 2012	Формирано Национално координативно тело за имплементација на КПЛХ	Нема

	меморандуми за спроведување на конкретни проекти					
2.2	**Подигнување на капацитетите на институциите**	Организирање и реализирање <u>на основни и специјализирани обуки</u> за препознавање на дискриминацијата за претставниците на државни и јавни институции (министерства, инспекторати, обвинители, судии, социјални партнери и граѓански сектор	Комисија за заштита од дискриминаицја, Народен правобранител; Академијата за обука на судии и обвинители	2013- Април – Декември	Реализирани обуки за недискрминација	Странски донации
		Прирачник за стандардни работни процедури кои промовираат недискриминаторски практики и Судски прирачник за ратификуваните меѓународни конвенции за еднакви можности и човекови права и добри практики	МТСП и релевантни министерства	Април 2013	Изработен прирачник за промоција на недискриминаторски практики; Изработен судски прирачник за ратификуваните меѓународни конвенции и добри практики	Британски совет 200.000,00 ден

		Надзор во работата на воспитно образовните установи во однос на примената на законските и подзаконските акти кои се однесуваат на еднаквост и недискриминација по основ на етничка припадност, возраст, ментална и телесна попреченост и пол преку редовни и вондредни инспекциски надзори и спроведување на интегрална евалуација во основните и средните училишта.	Државен просветен инспекторат, , МОН	Јануари-Декември 2013,	Еднаков и правичен третман кон учениците од различна полова, етничка припадност и социјално потекло. Познавање на правата на децата, еднаков и правичен третман на сите ученици и прифаќање и промовирање на мултикултуризмот	Нема
2.3	**Унапредување на соработката на институциите со социјалните партнери и граѓанскиот сектор**	Вклучување на прашањето на хендикеп во Економско-социјалниот совет и Националното координативно тело за општествена одговорност	МТСП	2013 декември	МТСП	Нема
		Национална конференција за практиките на полето на еднаквите можности и анти-дискриминација, со учество на државни институции, државни инспекторати, социјалните партнери и невладини организации	МТСП	Декември, 2012	Реализирана конференција	Британски совет 180.000,00 ден

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3.		Подигнување на јавната свест за препознавање на формите на дискриминација и јакење на свеста за промовирање на концептот на недискриминација и еднакви можности				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
3.1	**Организирање на кампањи и промотивни активности (во насока на промовирање на ЗСЗД и другите закони од областа на еднаквите можности, заштитните механизми и слично)**	Организирање на тематски кампањи за промоција на концептот за еднакавост и недискриминација, специфично за ЗСЗД меѓу граѓаните	КЗД, МТСП, ДИ, НП,	Април – Септември 2013	Спроведени тематски кампањи	Меѓународна поддршка
		Реализација на работилници наменети за млади лица од помалите етнички заедници, во повеќе општини меѓу кои и Ромите. Како на легален и сигурен начин да престојуваат во странство, начин на обезбедување на работна дозвола, и остварување на право на еднаков третман по основ на пол и право на заштита од дискриминација	МТСП	Март – Декември 2012	Број на реализирани работилници и број на вклучени лица во обуките	Нема
		Спроведување на кампања за подигање на свеста за недискриминација и еднаквост по основ на пол	МТСП	Април - Декември 2013	Број на реализирани активности во рамки на кампањата	Британски совет 350.000,00

Специфични стратешки цели

А) Етничка припадност[1]

Стратешка цел I Унапредување на остварувањето на правата на заедниците застапени со помалку од 20% од населението на РМ, на национално и локално ниво					
Р. Бр.	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискална година**
1	Изготвување на Анализа на состојбите во образованието на припадниците на заедниците	Министерство за образование и наука, Управа за развој и унапредување во образованието на јазиците на припадниците на заедниците	2013 јуни-декември	изготвена анализа	Нема

Стратешка цел II Подобрена евиденција по основ на етничка припадност во сите области, истовремено обезбедувајќи ја заштитата на личните податоци на граѓаните					
Р. Бр.	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискална година**

[1] Повеќе објаснувања за активностите врзани за делот Етничка припадност има во Анексот на документот

1	**Постојано и системско прибирање на релевантни и објективни десегрегирани податоци за етничката припадност во сите области**	Државен завод за статистика (во соработка со органите на управата, јавните установи и единиците на локалната самоуправа)	2013 продолжува континуирано	изработени обрасци, оперативни процедури и софтвери	нема
2	**Изготвување на годишни извештаи за застапеноста на етничките заедници во сите области**	Органите на управата, јавните установи и единиците на локалната самоуправа	2013 декември	Подготвени извештаи	Нема
3	**Спроведување на редовни анкети за перцепцијата на дискриминацијата по основа на етничка припадност и изработка на анализи за утврдување на реалните состојби**	Комисија за заштита од дискриминација	2013 Јуни-декември	спроведени истражувања, подготвени анализи	Странска донација

Стратешка цел III

Целосно спроведување на начелото на соодветна и правична застапеност на припадниците од сите заедници, како на национално, така и на локално ниво.

Р. Бр.	Активности	Одговорни институции	Временска рамка	Индикатори	Фискална година
1	**Изработка на детална анализа за состојбата со соодветната и правичната застапеност на припадниците на сите етнички заедници на национално и локално ниво, според пол и етничка припадност, со посебен фокус на заедниците застапени со помалку од 20%**	Секретаријат за спроведување на Рамковниот договор и Агенцијата за остварување на правата на заедниците	2013 јуни декември	Изработени анализи	Нема
2	**Подготовка и презентирање на годишни извештаи за надминување на евентуално нееднаков третман и пристап на припадниците на етничките заедници, особено на жените до услугите на државните институции (со предлози и решенија за подобрување на услугите, односно евентуалниот дискриминаторски однос на државните службеници)**	Секретаријат за спроведување на Рамковниот договор	2012-Ноември/Декември 2013 до Март 2014	подготвени и презентирани извештаи	Нема

3	**Изготвување на Анализа, за потребата и можноста за воведување на евиденција по основ на пол и етничка припадност согласно Законот за постапување по претставки и предлози**	Министерство за информатичко општетсво	2012- Декември 2013	Изработена анализа и препорака што би произлегла од анализата	Нема

Стратешка цел IV Подобрен статус на припадниците на немнозинските заедници (со посебен фокус на ромската заедница) корисници на социјална помош вклучително и пристап до здравствените услуги					
Р. Бр.	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискална година**
1	**Креирање на посебни програми за подобрување на статусот на припадниците на немнозинските заедници корисници на социјална помош**	Министерство за труд и социјална политика	2012- 2013 Во текот на цела година	Креирани програми	Нема
	Иницирање на понатамошни истражувања кои треба да го расветлат профилот на целните групи	Завод за социјални дејности	2013-2014	подготвени прикази, реализирани анкети, реализирани фокус групи	Нема

	во однос на социјалната заштита, да ги детектираат родовите и етничките потреби и интереси на корисниците, сé со цел создавање на опкружување на еднакви можности за сите граѓани.				
2	**Олеснување на пристапот на жените од руралните подрачја и жените Ромки дозагарантираната здравствена заштита**	Министерство за здравство, Институт за јавно здравје	2012- ануари – Декември 2013	Испечатени и дистрибуирани пропагандни материјали,	Буџет на РМ
3	**Подобрување на пристапот до примарната здравствена заштита преку зголемена информираност и свесност за потребата од превенција и отворање на гинеколошки ординации во општини со значителен број на Роми**	Министерството за здравство Институтот за јавно здравје на Република Македонија, Центрите за јавно здравје	2012 -2013	Број на спроведени работилници , Спроведена кампања, отпечатени и дистрибуирани лифлети	Буџет на РМ
4	**Подготовка на Информација за здравствената состојба и здравствената заштита на Ромите во Република Македонија со заклучоци и препораки**	Институтот за јавно здравје на Република Македонија	2013 декември	Изработена и доставена Информација до Министерството за здравство на РМ	Нема

Стратешка цел V Обезбедување на еднакви можности на етничките заедници за домување со еднаков пристап до инфраструктура (патишта, вода, и електрична енергија), вработување и образование.					
Р. Бр.	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискална година**
1	**Анализа на рамномерноста на развојот на населбите населени со хомогени етнички заедници**	Министерство за локална самоуправа во соработка со единиците на локалната самоуправа	2012-2013	Изработена анализа	Нема
2	**Креирање на афирмативни мерки за припадниците на немнозинските заедници на локално ниво за полесен пристап до државните програми за домување (социјални станови и сл.)**	Министерство за труд и социјална политика во соработка со единиците на локалната самоуправа	2012- 2013	Изработени афирмативни мерки	Нема
3	**Континуирани активности насочени кон подигање на свеста за задолжителното образование со посебен фокус на посебните причини за осипување на машките и женските деца, посебно од ромска**	Министерство за образование и наука во соработка со единиците на локална самоуправа	2013- во текот на цела година	подготвени прикази за состојбата, подготвени планови за кампања	Нема

	припадност.				
4	**Усогласување на наставните планови и програми во однос на родовата и етничката рамноправност и мултикултурна сензитивност на наставните програми и учебните помагала во воспитно – образовните установи**	Државен просветен инспекторат, Биро за развој на образованието, Центар за стручно образование и обука	јануари – Декември 2013,	Обезбедување квалитет на наставните планови и програми – родовата и етничката рамнправнопст и мултикултурна сензитивност во наставните програми и учебните помагала Подобрување на постигањата на учениците од различен пол, етничка припадност и јазик во наставата - квалитетни наставни планови и програми – родова и етничка рамноправност и интеркултурна сензитивност	Нема
5	**Следење на постигнувањето на учениците од различен пол, етничка припадност според наставни предмети, квалификациони периоди и јазикот на наставата и нивно подобрување**	Државен Просветен инспекторат Биро за развој на образованието, Центар за стручно образование и обука, Државен просветен центар	Јануари – Декември 2013	Извештаи од спроведена интегрална евалуација во основните и средните училишта за тековната година	Нема
6	**Информативни средби за доближување на активните**		ј ануари –	Број на одржани средби и број на пријавени жени Ромки	Нема

	мерки за вработување до жените Ромки (преку Центрите за вработување и Ромски информативни центри во повеке градови во државата)	МТСП, АВРМ, Центри за вработување, ЕЛС	Декември 2013	за учество во одредени програми и мерки	

Б. ВОЗРАСТ

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1.		**Унапредување на можностите за вработување и работа на сите возрасни групи на еднаква основа со другите**				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
1.1	**Унапредување на можностите за вработување и работа на сите возрасни групи на еднаква основа со другите**	Анализа за постоење на дискриминација при вработување и во работа по основ на возраст и пол, и како истата се појавува во јавниот и приватниот сектор;	МТСП, СЕМ, АВРМ, Комисија за заштита од дискриминација, Народен правобранител,	Ноември, 2013	Направена анализа	Странска помош 200.000,00 ден
		Анализа за вработеноста по возрасни групи во јавниот и приватниот сектор (според видот на сопственост и сектори) и создавање на база на податоци	Завод за статистика на РМ, Министерство за информатичко општество и администрација	2013 и во континуитет	Направена анализа и создадена база на податоци	Нема

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2.		**Обезбедување на образование и користите кои произлегуваат од него за постарите лицата на еднаква основа со другите**				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**

2.1.	**Образованието да го користат постарите лица на еднаква основа со другите**	Анализа дали постои дискриминација во образованието базирано на возраст (вкрстено со пол);	Комисија за заштита од дискриминација, Народен правобранител, Министерство за образование и наука;	Ноември, 2013	Направена анализа	Нема
		Анализа за успешноста на проектите кои имаат за цел олеснување на пристапот на постарите лица до образовните институции (проектот 45 односно 35), како и примената на Законост за образование на возрасни;	Државен просветен инспекторат; Центар за образование на возрасти.	2013 Септември-декември	Спроведена анализа	Нема

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3.	**Обезбедување на соодветен пристап до добра и услуги на сите возрасни групи.**					
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
3.1.	**Обезбедување на соодветен пристап до добра и услуги на сите возрасни групи;**	Истражување за постоење на дискриминација и вознемирување по основ на возраст при давање на здравствените услуги	Институт за јавно здравје на РМ, Комисија, НП,	2013	Спроведена анализа	Нема
		Анализа на условите на живеење во институциите кои вршат услуги на домување и потребата од отварање центри за помош на стари лица	МТСП,	2013 Јуни-декември	Направена анализа	Нема

		Анализа за дистинкции по основ на возраст кои се појавуваат при давање на банкарските услуги и услугите на осигурување	Министерство за финансии, Агенција за за суперрвизија на осигурителни компании;	2013 декември	Направена анализа	Нема
		Собирање податоци за тоа колку корисници на пензија над 60 години се корисници на субвенционирани станови под закуп;	МТСП,	2013 јуни декември	Направена анализа	нема

В. МЕНТАЛНА И ТЕЛЕСНА ПОПРЕЧЕНОСТ

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1.		**Унапредување на можностите за вработување и работа за лицата со ментална и телесна попреченост на еднаква основа со другите**				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
1.1	**Унапредување на законодавната рамка за вработување на лицата со ментална и телесна попреченост**	Спроведување на анализа на ЗВРИЛ и Посебниот фонд за вработување на лицата со ментална и телесна попреченост согласно КПЛХ	МТСП	2013 Јануари-декември	Направена Аналаиза	УНДП (проект во тек) ИПА IV (проект во тек) во износ од 1.540.000 евра
1.2	**Зајакнување на капацитетите на сите чинители за спроведување на соодветното приспособување на работното место за лицата со ментална и телесна попреченост**	Обука на државните службеници и раководните структури во државните институции за моделите за вработување на лицата со ментална и телесна попреченост	МТСП, МЗ, ПИОМ, ЦСР, ЕЛС,	2013 Јануари декмври	Направена Анализа на постоечката институционална рамка за вработување на лицата со хенидкеп	ИПА IV (проект во тек) во износ од 1.540.000 евра
		Обуки за разграничување на здравствената состојба од работната состојба кај лицата со ментална и телесна попреченост	МТСП	2014 Предвидени активности со проектот	Спроведени три модели на обуки за разграничување на здравствената состојба од работната состојба	ИПА IV (проект во тек) во износ од 1.540.000 евра
		Идентификување на моделите за соработка помеѓу главните актери (МТСП, АВРМ, ЦСР, МЗ)	МТСП	– 2013 во тек на цела година	Индентификуван модел за соработка	ИПА IV (проект во тек) во износ од 1.540.000 евра
		Идентификување и трансфер на добри практики	МТСП	2012 – 2013 во тек на цела година	Идентификувани минимум 5 добри практики	ИПА IV (проект во тек) во износ од 1.540.000 евра

		Изработка на прирачник за примена на одредбата „разумно прилагодување“	КЗД	2013 – 2014 декември	Изработен прирачник	Нема
		Да се организира обуки за работно оспособување на невработени лица со хендикеп и со тоа обезбедување на подобра положба на работната сила;	МТСП, АВРМ	2013 – 2014 во тек на цела година	Спроведени обуки за работно оспособување на лицата со хендикеп	Буџет на РМ Активни мерки за вработување
1.3	**Развој на стручно и професионално оспособување преку форми на обука, дообразување, стручно усовршување и други форми на учење низ работа на лицата со ментална и телесна попреченост**	Обука на лицата со лицата со ментална и телесна попреченост за интеграција во пазарот на труд врз основа на проценета на потребите за нивна обука	МТСП, АВРМ,	2013 – 2014 континуирано	Спроведена обука на лицата со ментална и телесна попреченост за интеграција на пазарот на труд, број на спроведени обуки и број на обучени лица со ментална и телесна попреченост за интеграција на пазарот на труд	Програма на ИПА
		Специјализирана обука за професионалци кои работат во вонинституционалните форми на згрижување на лицата со ментална и телесна попреченост	МТСП, АВРМ,	2013 – 2014 Континуиран о согласно проектните активнсти	Спроведена обука на лицата со ментална и телесна попреченост за интеграција на пазарот на труд, број на спроведени обуки и обучени лица со ментална и телесна попреченост	Програма на ИПА
1.4	**Јакнење на мотивацијата на лицата со ментална и**	Обука за подобрување на професионални знаења и вештини со цел да се олесни прилагодувањето на нови методи и пристапи	МТСП, АВРМ	2013 – 2014 Континуиран о согласно проектните	Спроведена обука за поддршка во работењето на лицата со ментална и телесна попреченост и	Програма на ИПА

	телесна попреченост, заради нивно вклучување во работниот процес низ промоција на принципот на активно живеење	работењето на лицата со ментална и телесна попреченост		активнсти	подобрување на професионални знаења и вештини на лицата со ментална и телесна попреченост	
1.5	**Јакнење на улогите и одговорноста на социјалните партнери заради сеопфатен пристап во областа на вработување на лицата со ментална и телесна попреченост**	Олеснување на ефективно партнерство помеѓу клучните страни кои обезбедуваат услуги во областа на вработување, образование и социјална заштита на лицата со ментална и телесна попреченост	МТСП, АВРМ	2013 – 2014 Континуиран о согласно проектните активнсти	Идентификација и трансфер на добри практики кои ги промовираат интеграцијата на лицата со ментална и телесна попреченост на пазарот на трудот на локално и национално ниво,	Предвидено со програма на ИПА
		Идентификување на најдобриот модел за ефикасно функционирање на лицата со ментална и телесна попреченост на пазарот трудот согласно побарувачката на истиот	МТСП, АВРМ	2013 – 2014 Континуиран о согласно проектните активнсти	Идентификуван трансфер на најдобриот модел за функционирање на лицата со ментална и телесна попреченост на пазарот трудот и воспоставено ефективно партнерство помеѓу клучните страни	Предвидено со програма на ИПА
1.6	**Развивање на механизми за процена на**	Развој на механизми за проценка на работните способности и потреби	МТСП, Комисии за оцена на работната способност,	2013 – 2014 Континуиран о согласно	Примена на меѓународни стандарди Развиени механизми за	Предвидено со програма на ИПА

	работните способности и потреби кои се базира на меѓународни стандарди	базирани на усвоените меѓународни стандарди	Синдикат на лицата со ментална и телесна попреченост	проектните активнсти	проценка на работните способности и потреби	
1.7	**Развивање и воспоставување на систем на информирање за вработување, како за лицата со ментална и телесна попреченост, така и за работодавачите**	Анализа на потребите за развој на заедничка база на податоци за услугите од социјалната заштита;	МТСП, АВРМ	2013 – 2014 Декември	Извршената анализа која што содржи системски концепт со функционални, технички и технолошки барања на софтверот.	Предвидено со програма на ИПА
1.8	**Развивање на “квотен систем“ и “систем на празна столица“ како активни мерки за вработување на лицата со ментална и телесна попреченост**	Унапредување и примена на „систем на квоти “ и “систем на празна столица“ преку Оперативните планови за вработување на Владата на РМ	МТСП, АВРМ, ОЛХ	2013 – 2014	Воспоставен „ систем на квоти “ и “систем на празна столица“ како активни мерки за вработување на лицата со ментална и телесна попреченост	Утврдени со Оперативните планови за вработување на Владата на РМ
1.9	**Развивање на модел на економија во**	Унапредување и примена на Активните мерки за вработување преку	МТСП, АВРМ	2013 – 2014 континурано	Применети Активнит мерки за вработување	Утврдени со Оперативните планови за

	склад со Активните мерки за вработување преку Оперативните планови за вработување на Владата	Оперативните планови за вработување на Владата на РМ				вработување на Владата на РМ

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2.	**Обезбедување на образование на лицата со ментална и телесна попреченост на еднаква основа со другите**					
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
2.1	**Развивање и спроведување на програми за инклузивно образование на децата со ментална и телесна попреченост во редовниот образовен систем вклучително и училишното воспитување и образование**	Воведување на прашањето на хендикепот во образовните програми	МОН, БО	2013 – 2014 континуриано	Вклучено прашањето на хендикепот во образовните програми	Буџет на РМ
2.2.	**Воведување на современи технологии како поддршка во образовниот процес на децата со ментална и**	Воведување на прилагодена Информатичка опрема за потребите на учениците со посебни образовни потреби ;	МИОиАД, МО	2013 континуирано	Воведена на прилагодена Информатичка опрема за потребите на учениците со посебни образовни потреби;	Буџет на РМ USAID

	телесна попреченост	Обука на наставниот кадар за користење на прилагодената информатичка опрема	МИОиАД, МОН	2013-континуирано	Подгнат капацитетот на наставниот кадар за користење на прилагодената информатичка опрема	Буџет на РМ УНИЦЕФ ИПА
2.3	**Изработка на програми за стекнување на неформално образование на лицата со ментална и телесна попреченост, вклучително и доквалификација и преквалификација**	Унапредување на Законот за стручно образование како и Законот за образование за возрасни во кои ќе бидат вклучени лицата со ментална и телесна попреченост	МОН БО	2013-декември	Унапреден Законот за сручно образование	Нема
		Обука во насока на обезбедување на наставни програми за обезбедување на пософистицирани профили, развивање на мотивациски програми	МОН БО	2013 – континуирано	Спреведени обуки за наставниот кадар за обука на лицата со ментална и телесна попреченост	Буџет на РМ УНИЦЕФ ИПА фондови

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3.		**Обезбедување на пристапност и достапност на лицата со ментална и телесна попреченост во областа на транспортот и врските**				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
3.1	**Преземање на мерки за обезбедување на пристапен јавен превоз за лицата со ментална и телесна попреченост на еднаква основа со другите**	Преземање на мерки за рехабилитација на железничкиот транспорт од аспект на лицата со ментална и телесна попреченост	МоТВ, МЖ	2012 – 2015 континуирано	Обезбеден пристапен железнички сообраќај	ИПА (во тек)
		Спроведување на процедури за опслужување на лицата со ментална и телесна	МоТВ, Агенција за патишта, Агенција за цивилно	2013 – 2014 декември	Надминати дискриминаторските одредби во законската	Нема

		попреченост при користење на воздушниот сообраќај	воздухопловство		регулатива и подзаконските акти	
		Одржување на специфичната опрема за опслужување на лицата со ментална и телесна попреченост, и нејзино дополнување доколку е неопходно за обезбедување на оптимална помош	МоТВ, Агенција за патишта	2013 – 2014 декември	Надминати дискриминаторските одредби во законската регулатива и подзаконските акти	Нема
		Транспонирање на Регулатива (ЕЗ) бр. 1107/2006 на Европскиот парламент и на Советот од 5 јули 2006 год. за правата на лицата со ментална и телесна попреченост и лицата со намалена подвижност при користење воздушен сообраќај	МоТВ, Агенција за патишта	2013 – 2014	Надминати дискриминаторските одредби во законската регулатива и подзаконските акти	Нема
СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4.		**Обезбедување на пристап до добра и услуги за лицата со ментална и телесна попреченост на еднаква основа со другите**				
Р.бр.	**Цели**	**Активности**	**Одговорни институции**	**Временска рамка**	**Индикатори**	**Фискални импликации**
4.1	**Создавање на услови за достапност на јавните и приватните установи и сервиси за**	Развивање на регулаторни механизми за квалитетни сервиси за поддршка за лицата со ментална и телесна попреченост	МТСП, МЕ, МЗ; ПИОМ, ЦСР, ЕЛС, ЗЕЛС, КЗД, НП	2013 – 2014 континуирано	Развиени регулаторни механизми за квалитетни сервиси за поддршка на лицата со ментална и телесна попреченост	Нема

	лицата со ментална и телесна попреченост					
4.2	**Анализа на бројот на лицата со ментална и телесна попреченост кои се социјално загрозени и препораки за унапредување на системот на социјална заштита со политики за социјална сигурност и афирмативни мерки**	Обезбедување на лицата со ментална и телесна попреченост рамноправен пристап до соодветните служби, средства и други мерки од социјална заштита	МТСП, ЦСР	2013 – 2014 континуиран	Обезбеден на лицата со ментална и телесна попреченост рамноправен пристап до соодветните служби, средства и други мерки од социјална заштита	Нема
		Донесување на подзаконски акти за ефективно спроведувае на процесот на деинституционализација	МТСП, ЦСР	2013 – 2014 декември 2013	Донесувани подзаконски акти за деинституционализација	Нема
4.3	**Креирање на буџет во којшто ќе се води сметка за потребите на лицата со ментална и телесна попреченост со посебен акцент за потребите на децата со пречки во развојот и жените со ментална и**	Вклучување на мерки и активности за жените со ментална и телесна попреченост во Законот за еднакви можности меѓу мажите и жените и подзаконските акти	МТСП, ЕЛС, ЗЕЛС, ЛКЕМ	2013-2014 декември	Унапреден Законот за еднакви можности меѓу мажите и жените и неговите подзаконски акти	Нема

	телесна попреченост					
4.4	**Непосредно активно вклучување на ЕЛС во препознавање на потребите на лицата со инвалидност и нивно активно вклучување во сите процеси на локално ниво**	Вклучување на прашањето на хендикеп во буџетот на ЕЛС	ЗЕЛС, ЕЛС	2013 – 2014	Вклучено прашањето на хендикеп во буџетот на ЕЛС	Нема
		Вклучување на лицата со ментална и телесна попреченост во комисиите и телата на одлучување на ЕЛС	ЗЕЛС, ЕЛС	2013 – 2014 континирано	Вклучен значителен број на лица со хендикеп во телата на одлучување на ЕЛС	Посебен Фонд за вработување на инвалиди
		Вклучување на прашањето на хендикепот во Законот за локална самоуправа	МТСП, МЛС	2013 – 2014 декември	Вклучување на прашањето на хендикепот во Законот за локална самоуправа	Нема
		Транфер на добри практики меѓу ЕЛС по прашањето на хендикеп	ЕЛС, ЗЕЛС	2013 – 2014 континуриано	Промоција на добри практики меѓу ЕЛС	Нема
4.5	**Зајакнување на капацитетите на сите чинители за спроведување на соодветното приспособување на станбените објекти на лицата со ментална и телесна попреченост**	Зголемување на опфатот на лицата со ментална и телесна попреченост во програмите за домување	МТСП, ЕЛС,	2012 – 2014 континуриано	Зголемен опфат на лицата со инвали-дност во програмите за домување.	Нема
		Идентификација на учениците со потешкотии во учењето, на надарените ученици и ученици со со ментална и телесна попреченост	Државен просветен инспекторат	2012	Број на идентификувани ученици, Извештаи од спроведнеата евалуација во основните и средните училишта	Нема
4.6	**Креирање на услуги засновани на задоволување на потребите на лицата со инвалидност за**	Зајакнување на капацитетите и соработката на институциите во областа на социјалната заштита и на пазарот на трудот	МТСП	2013 – 2014 Континирано согласно проектните активности	Подобрување на постоечките или воведување нови пристапи и работни методи за вработување на	ИПА

	нивно потполно вклучување во личниот, семејниот, образовниот и професионалниот живот	Подобрување на квалитетот на социјалните услуги промовирајќи вклучување во личниот, семејниот, образовниот и професионалниот живот на лицата со инвалидност Зголемување на опфатот и активирање на лицата со инвалидност до програмите за зајакнување на нивните вештини, образование, квалификација и преквалификација			лица со инвалидност Олеснето ефекти-вното партнерство помеѓу клучните засегнати страни кои обезбедуваат услуги во областа на вработување и социјална заштита Подобрен квалитетот на соц. услуги за лицата со инвалидност Зголемен бројот на лицата со инвалидност кои ги користат прогр-амите за зајакнување на нивните вештини, образование, квалификација и преквалификација	

АНЕКС

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА АКТИВНОСТИТЕ ВРЗАНИ ЗА ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ

Стратешка цел I

Унапредување на остварувањето на правата на заедниците застапени со помалку од 20% од населението на РМ, на национално и локално ниво

1. Изготвување на Анализа на состојбите во образованието на припадниците на заедниците

Активности:

- приказ врз основа на општина за основно и средно образование и врз основа на универзитет за високото образование;
- трендовски приказ (динамика на промените претставени врз основа на разлика од година до година);
- споредбен приказ (споредба меѓу единиците на локалната самоуправа, имајќи го предвид етничката структура на жителите во општината и етничката структура на студентите во универзитет);
- квалитативен приказ на причините за констатираната состојба и
- препораки за подобрување на состојбата.

Стратешка цел II

Подобрена евиденција по основ на етничка припадност во сите области, истовремено обезбедувајќи ја заштитата на личните податоци на граѓаните

1. Постојано и системско прибирање на релевантни и објективни десегрегирани податоци за етничката припадност во сите области

Активности:

- подготовка или адаптирање на постоечките софтвери во одделните органи на управата, јавните установи и единиците на локалната самоуправа заради прибирање и обработка на податоците по основ на етничка припадност и пол;
- адаптирање на софтверите за собирање и обработка на податоци во Државниот завод за статистика, вметнувајќи ја притоа етничката припадност како независна варијабла;
- потребно е податоците да може да се прикажуваат на државно ниво и на ниво на одделни општини и да може да се прикажуваат со вкрстување на варијаблата етничка припадност со варијаблата пол.
-

2. Изготвување на годишни извештаи за застапеноста на етничките заедници во сите области

Активности:

Извештаите е потребно да ги подготвуваат органите на управата, јавните установи и единиците на локалната самоуправа, во домените на нивните надлежности и е потребно да ги содржат следниве елементи:

- кванититативни промени врз основа на етничка припадност;
- квалитативни промени врз основа на етничка припадност
- причини за констатираните промени
- препораки за начините и динамиката за подобрување на констатираните проблеми во однос на дискриминација по етничка основа

3. Спроведување на редовни анкети за перцепцијата на дискриминацијата по основа на етничка припадност и изработка на анализи за утврдување на реалните состојби

Активности:

- ангажирање на институт за истражување на јавното мислење, кој ќе спроведува годишни анкети за перцепцијата на дискриминацијата во Република Македонија, вклучувајќи и дискриминација по етничка основа, запазувајќи ги сите критериуми на репрезентативност и подготовка на извештаи, базирани на истражувањето на јавното мислење, кои е потребно да содржат информации за различните области и облици на дискриминација по етничка основа, прикажувајќи ги податоците, меѓу останатото, и по пол и нивна дистрибуција по општини;
- подготовка на едногодишни анализи за сотојбата на дискриминацијата по етничка основа врз основа на извештаите од спроведените истражувања на јавното мислење, статистичките податоци, добиени од извештаите на одделните органи на управата, јавните установи и еднinformиците на локалната самоуправа, анализата на законодавството, извештаите на меѓународните организации, невладините организации, како и врз основа на квантитативната и квалитетивната анализа на претставките доставени до Комисијата за заштита од дискриминација и до Народниот правобранител а во кои, како основа на дискриминација, е наведено или е утврдена етничката припадност.

Стратешка цел III

Целосно спроведување на начелото на соодветна и правична застапеност на припадниците од сите заедници, како на национално, така и на локално ниво.

1. Изработка на детална анализа за состојбата со соодветната и правичната застапеност на припадниците на сите етнички заедници на национално и локално ниво, според пол и етничка припадност

Активности:

- квантитативен приказ на структурата на вработените, припадници на сите етнички заедници на ниво на Република Македонија, во органите на управата и јавнбите установи врз основа на етничка припадност, пол, степен на образование и институција, со приказ од 2005 до 2012 година, за секоја година одделно;
- квантитативен приказ на структурата на вработените во единиците на локалната самоуправа и јавните претпријатија основани од нив и институции во надлежност на единиците на локалната самоуправа врз основа на етничка припадност пол, степен на образование и единица на локална самоуправа, со приказ од 2005 до 2012 година, за секоја година одделно, а при анализата, како мнозинска заедница да се третира заедницата која е мнозинство на ниво на општина
- квантитативен приказ на структурата на раководните лица, врз основа на етничка припадност на ниво на Република Македонија, во органите на управата и јавнбите установи врз основа на етничка припадност, пол и институција, со приказ од 2001 до 2012 година, за секоја година одделно;
- квантитативен приказ на структурата на раководните лица во единиците на локалната самоуправа и јавните претпријатија основани од нив и институции во надлежност на единиците на локалната самоуправа, врз основа на етничка припадност, пол, степен на образование и единица на локална самоуправа, со приказ од 2005 до 2012 година, за секоја година одделно;
- трендовски приказ (динамика на промените претставени врз основа на разлика од година до година);
- споредбен приказ (споредба меѓу органите на управата, јавните установи и единиците на локалната самоуправа, имајќи го предвид бројот на вработени во институцијата);
- квалитативен приказ на причините за констатираната состојба и
- препораки за подобрување на состојбата.

2. Подготовка и презентирање на годишни извештаи за надминување на евентуално нееднаков третман и пристап на припадниците на етничките заедници, особено на жените до услугите на државните институции (со предлози и решенија за подобрување на услугите, односно евентуалниот дискриминаторски однос на државните службеници)

Активности:

- анализа на правната рамка во Република Македонија од аспект на нормативни ограничувања во остварувањето на еднаков третман и пристап на припадниците на етничките заедници врз основа на пол со приказ на промените во правната рамка, специфични за годината за која се однесува извештајот;
- анализа и приказ на претставки и нивно решение, доставени до Комисијата за заштита од дискриминација и до Народниот правобранител, по чиешто решавање е утврдено дискриминација по етничка основа а како дискриминатор е утврден орган на управа, јавно претпријатие или единица на локалната самоуправа;
- давање на препораки за подобрување на правната рамка и праксата со наведување на конкретни рокови за нивно остварување.

3. Изготвување на Анализа, за потребата и можноста за воведување на евиденција по основ на пол и етничка припадност согласно Законот за постапуање по претставки и предлози

Активности:

<u>Анализата на потребата</u> треба да биде насочена кон:

- колку евиденцијата по основа на етничка припадност и пол на подносителите на претставки и предлози може да придонесе во намалувањето на дискриминацијата;
- утврдување на досегашните претставки и предлози врзани за дискриминација по етничка припадност и пол;
- утврдување на критериумите по кои
- Утврдување на досегашното водење на евиденција на претставките и предлозите во одделните институции.

<u>Анализата на можностите</u> треба да биде насочена кон:

- анализа на подготвеноста на органите да водат евиденција врз основа на етничка припадност и пол и следствено на тоа, нивната подготвеност да доставуваат шестмесечни извештаи до Министерството за правда (согласно членот 18 став 2 од Законот за постапување по претставки и предлози) со преглед на претставките и по основа на етничка припадност и пол;
- подготовка на предлог-обрасци за водење на евиденција, вклучувајќи ги етничката припадност и пол;
- подготовка на процедури и протоколи за интегриран национален модел на водење на евиденцијата, вклучително и етничката припадност и пол, водена од Министерството за правда.

Стратешка цел IV

Подобрен статус на припадниците на немнозинските заедници (со посебен фокус на ромската заедница) корисници на социјална помош вклучително и пристап до здравствените услуги

1. ***Креирање на посебни програми за подобрување на статусот на припадниците на немнозинските заедници корисници на социјална помош***

- В*клучување на деца Роми во јавните предучилишни установи во Македонија* **(**Имплементација на Проектот “Инклузија на деца Роми во предучилишното образование” во 18 општини (од почетокот на имплементацијата во 2006 год. досега се опфатени околу 1500 деца Роми) во Република Македонија . *Ангажирани се 17 негувателки во детските градински за имплементација на проектот и остварена е соработка со 17 Ромски НВО).*
- *Активни мерки за вработување на Роми 2011*(Во Оперативниот План за активни мерки за вработување Ромската заедница е таргетирана како целна група во сите Програми).

- *Ромски Информативни Центри* (Функционираат 11 РИЦ и отворени 2 нови Ромски информативни центри. Организирани се информативни средби и спроведени тековни активности на РИЦ во насока на инфомирање и техничка подршка на ромската популација за актуелните огласи од Агенцијата за вработување во однос на активните мерки за вработување, образование и вклучување на ромските деца во образованието, огласите за стипендии и упис во средно училиште, домување, и активности на терен во однос на акцијата за лицата без документи. (прибирање на податоци и логистичка подршка во вадењето на документација)
- *Проект за Правна помош за ромската заедница* (Во соработка помеѓу Министерството за труд и социјална политика и ОБСЕ мисијата во Скопје отворени се мобилни правни канцеларии во градот Скопје (Шуто Оризари, Топаана и Злокучани), Тетово и Гостивар. Ангажиран еден правник и четири асистенти / волонтери за правна помош на Ромската заедница во мобилните правни канцеларии .Правниот советник во соработка со волонтерите асистенти/ овозможија бесплатни правни совети и помош за следните активности: обезбедување на правна помош и совети во различни постапки пред судовите во Република Македонија,административни органи (Министерство за внатрешни работи, Министерство за труд и социјална политика, Министерството за правда, особено Одделот за граѓански регистрација, Центарот за социјална работа итн) и обезбедување советувања и помош за олеснување на пристапот до социјалните и економски права кај Ромите" .
- *Акција за евиденција на лица во матична книга на родените* (Министерството за труд и социјална политика и Министерството за внатрешни работи се координатори на Акцијата за евидентирање на нерегистрираните лица во матичната книга на родени. Добиени се податоци за 350 предмети од кој што се обработени се 266 предмети за кои што е добиено мислење од Управата за водење на матични книги на родените и МВР. Мислењето од Управата за водење на матични книги и МВР вклучува понатамошните чекори кои што треба да се превземат за решавање на предметите. Во согласност со наведените упаства на терен РИЦ и МЗМП превземаат и активности за полесните предмети кои што може да се решат.)

2. ***Иницирање на понатамошни истражувања кои треба да го расветлат профилот на целните групи во однос на социјалната заштита, да ги детектираат родовите и етничките потреби и интереси на корисниците, сé со цел создавање на опкружување на еднакви можности за сите граѓани***

- квантитативен приказ на етничката и половата структура на корисниците на услуги од сферата на социјалната заштита (социјална помош, еднократен паричен додаток, туѓа нега, детски додаток и сл.), со приказ од 2001 до 2012 година, за секоја година одделно со приказ на дистрибуција по општини и подрачја кои ги покриваат меѓуопштинските центри за социјална работа;
- трендовски приказ (динамика на промените претставени врз основа на разлика од година до година);
- споредбен приказ (споредба меѓу одделните општини, имајќи го предвид процентот на засгтапеност на немнозинската заедница во одделната општина);
- реализирање на истражување на јавно мислење на целен примерок на припадници на немнозински заедници, корисници на услуги во областа на социјалната заштита, за да се утврдат потенцијалните проблеми со кои се соочуваат при добивањето на услугите;
- реализирање на фокус групи во општините каде имаат седиште меѓуопштинските центри за социјална работа, а на кои ќе учествуваат претставници од сите општини кои ги покрива соодветниот центар, слчајно креиран примерок од припадници на немнозински етнички заедници. На овие фокус групи е потребно да се дискутира за пречките кои постојат во остварувањата на правата од социјална заштита
- квалитативен приказ на причините за констатираната состојба и
- препораки за подобрување на состојбата.

3.Олеснување на пристапот на жените од руралните подрачја и жените Ромки до загарантираната здравствена заштита

- Подобрување на пристапот до примарната здравствена заштита преку зголемена информираност и свесност за потребата од превенција и отворање на гинеколошки ординации во општини со значителен број на Роми

- Организирање и спроведување работилници за превенција на инфективни заболувања, туберкулоза, сексуални преносливи болести, карцином на дојка и матка за жените Ромки

- Подготовка и печатење на брошури на ромски јазик со упатства за здрави животни стилови со цел запознавање со здрави животни стилови и здравствена заштита

- Подготовка на Информација за здравствената состојба и здравствената заштита на Ромите во Република Македонија со заклучоци и препораки

- Програмата за рана детекција на малигни заболувања во РМ за 2012 за рак на грлото на матката со која се опфатени сите жени

- Програмата здравје за сите, преку која се спроведуваат превентивни прегледи за целокупното население по пунктови. Прегледите опфаќаа: мерење на крвен притисок, контрола на шеќер во крвта и контрола на холестерол

Стратешка цел V

Обезбедување на еднакви можности на етничките заедници за домување со еднаков пристап до инфраструктура (патишта, вода, и електрична енергија), вработување и образование.

1. ***Анализа на рамномерноста на развојот на населбите населени со хомогени етнички заедници***

Активности:

- подготовка на листа на индикатори во областа на инфраструктурата, вработувањето и образованието, кои треба да претставуваат точки на споредување меѓу просекот карактеристичен за општината и просекот на одделните хомогена населба;

- утврдување на процедури за собирање на податоци за верификација на индикаторите;

- утврдување на просекот по утврдените индикатори за секоја година од 2007 до 2012 година;

- утврдување на просекот на одделните хомогени населби за секоја година од 2007 до 2012 година;

- утврдување на индексот (степенот на диспритет меѓу просекот на опшринско ниво и просекот на одделна хомогена енична населба) за секоја година одделно од 2007 до 2012 година;

- трендовска анализа (анализа на промените од 2007 до 2012 година во рамките на една етнички хомогена општина);

- утврдување на дополнителни извори на подароци релевантни за анализата и утврдување на соодветни техники за нивно собирање, селекција, боработка и анализа;

- подготовка на анализа на општинско ниво;

2. ***Креирање на афирмативни мерки за припадниците на немнозинските заедници на локално ниво за полесен пристап до државните програми за домување (социјални станови и сл.)***

Активности:

- утврдување на етничката и половата структура на лицата кои добиле социјални станови или друга помош во остварувањето на правото на дом во периодот од 2007 до 2012 година;

- подготовка на споредбена анализа на афирмативни мерки во други земји;

- создавање на база на податоци за лица, приматели на социјална помош, самохрани родители, хендикепирани лица и семејства кои остваруваат приход во висина помал од минималниот личен доход во државата по основа на етничка припадност;

Утврдување на методологија за креирање на афирмативни мерки (креирање на квоти за припадници на немнозински заедници на ниво на општини, каде што има социјални станови или се нуди друга помош за домување или, пак, креирање на префернцијални критериуми, односно загарантирани поени плус при рангирање, по основ на припадност на немнозинска заедница). При креирањето на методологијата, потребно е да се прецизира кои се тие немнозински заедници, на ниво на општини, за кои треба да бидат спроведени афирмативните мерки, на основа на претходната анализа.

3. ***Вклучување на родовата перспектива и надминување на тешкотиите со коишто се соочуваат жените од етничките заедници во користењето на активните мерки за вработување***

Информативни средби за доближување на активните мерки за вработување до жените Ромки (преку Центрите за вработување и Регионалните информативни центри во повеке градови во државата)

4. ***Акции насочени кон подигање на свеста за задолжителното образование со посебен фокус на посебните причини за осипување на машките и женските деца, посебно од ромска припадност.***

Активности:

- врз основа на анализата од активноста под реден број 2 од втората стратешка цел, креирање на преглед на осипување на учениците во основните и средните училишта по основ на етничка припадност, пол, општина, година, одделение односно година на средно образование и училиште;
- подготовка на анализа за причините за осипувањето на децата (миграција, внатрешна миграција, стапување во брак на учениците, социо-економски причини, културолошки причини и традиција и сл), подготвена врз основа на методологија за научно истражување, која треба да опфати интервјуа, фокус групи, статистичка анализа и анализа на релевантни извештаи и научна литература за овој феномен;
- утврдување на целни групи кон кои ќе биде насочена акцијата (ученици, наставници и родители);
- утврдување на инструменти за подигнување на свеста меѓу секоја целна група одделно (советувања и предавања за наставниците, работилници, предавања и јавни кампањи за учениците и советувања и јавни кампањи за родителите);
- подготовка на сет на нструменти за јавна кампања за подигнување на свеста (постери, видео и радио спотови и телевизиски емисии на оваа тема).